

so bili že dopoludne po 2 gld. 40 kr. prodani. Vsega vkupe prodalo se je okolu 45%, napeljanega blaga, ker je bilo tudi nekaj malih kupcev iz bližine. (Sl. N.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

63.

Severna in južna vina.

(Dalje.)

Palmovec je bil uže v starem veku dobro poznat. Stari grški pisatelji pripovedajo, da se je v južnih krajih popilo mnogo vina od datlja, in da so v ta namen jemali tudi druge palme, vzlasti radi kokosovo palmo. Herodot omenja o Babiloncih, da v njih kraju rastejo palme, in med njimi mnoge rodevajo plodove, iz katerih napravljajo jed, vino in mēd. Prav to pripoveda tudi Xenofon. Tudi stari Egipetci so razen pravega vina pili palmovec.

Kjer dandanes raste datelj, tam povsod delajo iz njega vino. V nekaterih krajih oberó sladki plod njegov, ter iz njegovega soka vino delajo, bolj v navadi pa je navrtavanje debla. Po plodnih zelenicah, ki so nametane v severni Afriki po Sahari, napravili so datelji velike šume. Oni so ves imetek in vse blagostanje ondotnega ljudstva. Plodovi datljevi so tu glavna hrana ljudi pa tudi domače živali, in če tudi ljudje vedó, da so plodovi drobnejši, če iz debla sok odteka, vendar le Arabci in vsa ostala plemena afrikanška navrtavajo debela zaradi priljubljenega vina. Kedar datelj cvete, tedaj ima največ sladkega soka, in takrat ga navrtajo. Na zelenici Tozar, ki je v oblasti tuniške države, popije se toliko palmovca, da je skoro ni hiše, v kateri bi ga ne imeli. Ker so oni Muhamedanci, izgovarjajo se s tem, da palmovec ni vino, in da je Muhamed samo pravo vino prepovedal. Tudi v pojedinih krajih Indije, kjer datelj bujno raste, napravljajo iz njega priljubljeno pijačo. Potnik Hooker popisuje, kako se datlji z navrtavanjem zamoré. Vsako leto se deblo na drugi strani navrta, in zbog tega se ono vse skazi. Navrtajo ga koj pod krošnjo, pod rano podvežejo posodo, v katero sok po kratki cevi bambusovi teče. Vsled tega oslabi palma, in plodovi niso nikdar tako debeli in tečni, kakor so v Afriki, ali ljudje jih vendar jedó. Poleg datlja rastejo v Indiji tudi mnoge druge palme, od katerih vino dobivajo, ali datlje imajo posebno radi zato, ker njih sok brzo povrè. Najboljši palmovec pridelujejo v vzhodni Indiji od lontara (*Borassus flabelliformis*). Palma ta se na debelo sadí in vzgaja kot kulturna rastlina, in daje ono veliko množino vina, ki ga tu ljudje popijó. Samo ta zadržek ima palma, da zeló počasi raste, pred tridesetim ali štiridesetim letom ne dá nič vina.

Poleg datlja je najznamenitejša kokosova palma za vino. To vino je poznato po Indiji in po otokih tihega morja, nazivajo je „toddy“. Kokosova palma začne roditi v trinajstem letu, in potem rodi vsakega leta več,

v petdesetem letu začne pešati, in pri osemdesetih letih opeša do celega. Čim palma začne roditi, koj se more od nje vino dobivati. Sok se tu ne dobiva iz debla, nego iz cvetnatih tulcev, na katerih bi se imeli cvetovi in potem plodovi razviti. Kedar se prvi cvet pokaže, tedaj tulec na strani prerežejo, in pod rano se obesi kokosova ljuska, a sok, ki sedaj začne cureti, pada v lusko. Iz enega tulca curi sok cel mesec, potem se posuši, med tem je dozorel uže drug tulec. Navadno curi sok iz dveh tulcev, in nikoli iz več ob istem času. Kjer je dobra zemlja, tam se todgy iz palme vse leto more dobivati, a kjer je zemlja pustejša, tam samo šest mesecev. Sveži sok je čist, in ljudje ga tudi koj pijó. Vreti začne brzo, in ne drži se dalje kot tri dni, koj ukisne. Česar ne morejo sproti popiti, tisto pokuhajo v „arak“.

(Konec prihodnjič.)

Podučne stvari.

Nasledki „šnopsa“.

Zalésje je kraj, katerega sta Bog in narava z vsemi darovi bogato obdarovala. Lega sama na sebi je krasna, zemlja nenavadno rodovitna, vsa okolica izredno lepa. Živinoreja, poljedelstvo in sadjarstvo je v tem prelepem kraju bilo pred dvajsetimi leti v vsej svoji popolnosti. In, kdor je takrat v imenovani kraj prišel, ni se mogel dosta načuditi lepim kmetskim hišam, snagi ter lepoti celega sela z divje-krasno okolico vred. Vaščani, sicer priprosti kmetovalci, bili so do vsakega domačega in tujca jako prijazni, uljudni in prav po stari slovenski navadi postrežljivi. Kreпки možje-gospodarji vladali so svoje družine modro, krščansko in jih navajali k pridnosti; ljubeznjive gospodinje in skrbne matere podpirale so jih pa pri vsem, kakor to Bog zapoveduje. Mladenči bili so čvrsti, zdravi in kreпки; vsako leto bili so iz Zalésja skoraj vsi mladenči, kolikor jih je ob času vojaškega nabora na vrsto prišlo, k vojakom potrjeni. To bilo jim je v pravi ponos. Ako pa kdo izmed njih k vojakom potrjen bil ni, kar se je le redko kedaj prigodilo, bil je silo žalosten, a drugi pošteni mladenči ga za tega voljo niso nikdar zaničevali. Presvitlemu cesarju in domovini služiti bila jim je največja radost. Zaleščani bili so hrabri, pogumni in uzorni vojaki; več ali manj je v tem častnem stanu vsak napredoval in prišel na višjo stopnjo. V vojski bili so kot levi pogumni in srčni; tudi največja nevarnost jih nikdar plašila ni. Béglila je pri njih največja sramota, s katero se niti jeden onečastil ni. Ob času miru bili so krotki kot jagnjeta; a naprem vjetih in ranjenih sovražnikov pa ljubeznjivi usmiljeni Samaritani. Skoraj vsak, kdor je služil vojake, prislužil si je eno ali drugo častno odliko.

Duhovski in svetni stan štejeta še dandanes mnogo odličnih mož iz Zalesja, kateri so se do visokih služeb povzdignili.

Zaleška dekleta slovela so daleč na okrog kot uzor pravih krščanskih deklet. Bila so pobožna, nedolžna,